

Helden van toen

HELDEN VAN TOEN

The Tielman Brothers en de
Nederlandse rock-'n-roll
1957 – 1967

Harm Peter Smilde

u i t g e v e r i j

SWP

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van het Fonds
Bijzondere Journalistieke Projecten

www.fondsbjp.nl

FONDS Bijzondere
JOURNALISTIEKE PROJECTEN

Helden van toen

The Tielman Brothers en de Nederlandse rock-'n-roll
1957 – 1967

Harm Peter Smilde

ISBN 978 90 8850 754 0

NUR 662

© 2017 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of open-
baar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, me-
chanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond
van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351,
zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel
17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde ver-
goedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130
KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in
bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurs-
wet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 12010, 1100 AA
Amsterdam-Zuidoost) te wenden.

'Indorock bestaat helemaal niet, man. Dat is een uitvinding van de Hollanders. Ik ben gewoon een internationale artiest. Geloof me: indorock bestaat niet. Dat moet je schrijven, dan maak je een goed verhaal. Dat zou ik wel eens willen lezen.'

Andy Tielman

(In: Paul Andersson Toussaint, 'De eeuwige jeugd van de indorockers', NRC Handelsblad M, september 2001)

Inhoud

Inleiding	9
1. Een avondje AVRO in 1960	15
2. Rock Around The Windmill – 1956-1957	37
3. Stage lopen in Brussel – 1958	63
4. Op jacht naar hitsucces – 1959-1960	89
5. ‘Schau machen’ in Indonesië – vóór 1957	117
6. ‘Wij willen rock-’n-roll!’ – 1957	157
7. Het ‘Kneipencircuit’ – 1960-1962	189
8. D-Day in Duitsland – 1962-1963	227
9. Reorganisaties in de bv Tielman – 1963-1965	263
10. Wanderer ohne Ziel – 1965-1966	299
11. Zwanenzang – 1967 en daarna	327
Noten	356
Verklarende woordenlijst	374
Bronnen en literatuur	379
Fotoverantwoording	389
Dank	390

Inleiding

Ik ben opgegroeid met muziek in een betrekkelijk keurig Nederlands gezin, in het Rotterdam van de jaren zeventig. Voor het Holland Pop Festival in Kralingen was ik in 1970 wat te jong (bijna vier), maar los daarvan zouden mijn ouders het mij niet toegestaan hebben om daarheen te gaan. Want kerkelijke en geestelijke muziek stonden rotsvast op nummer één (Psalmen, Bach, Händel). ‘Algemeen klassieke muziek’ (Mozart, Beethoven, Chopin) kwam daarna en was ook in orde. Maar het luisteren naar popmuziek werd niet aangemoedigd, ofschoon mijn vader ooit per ongeluk een plaat van Mike Oldfield opzette en zichzelf er bij die gelegenheid op betrapte dat hij het wel mooi vond. Van het ontmoedigingsbeleid in het domein van de popmuziek trokken wij ons overigens vrij weinig aan. Mijn zeven oudere broers en zussen bezaten samen behoorlijk wat elpees en singles. Die draaide ik allemaal op onze Dual-pickup en later op mijn eigen Aristona-pickupje (een krijgertje waarvan één speaker het niet deed). Van Bach tot The Beatles, van Queen tot de King’s College Choir, van Pink Floyd tot Paganini, van Vivaldi tot Van Morrison, niets was veilig voor mijn onvolgroeide oortjes. Ik dwaalde door het muzikale landschap als een kind dat een snoepwinkel zoekt en onderweg de taartjes van de banketbakker, de plakjes worst van de slager en diverse andere aangeboden delicatessen dankbaar oppeuzelt.

Later kocht ik zelf platen en plaatjes. Ik ontwikkelde een eigen smaak, ofschoon er van coherentie weinig sprake leek. Nog weer later ging ik zelf gitaar spelen in bandjes. Volgens mezelf

kende ik aardig de weg in muziekland. Ik denk dat het ongeveer 2010 was dat ik ‘popprofessor’ Leo Blokhuis – bekend van onder meer Top 2000 à Go-Go – hoorde zeggen dat The Tielman Brothers tot een van de belangrijkste vroege bands van de Nederlandse popmuziek behoren. Hun naam had ik misschien onbewust wel eens zien langskomen, maar ik had nog nooit een noot van hen gehoord. Ik wist zelfs geen enkel liedje van de band op te noemen. Dat vond ik merkwaardig. Ik dacht: hoe kan dat? Hoe kan een band die klaarblijkelijk zo belangrijk is geweest voor de Nederlandse popmuziek bij het goed geïnformeerde gemiddelde muziekpubliek vrijwel vergeten zijn? Inmiddels weet ik dat The Tielman Brothers in kringen van Indische Nederlanders en Molukkers helemaal niet vergeten zijn. Toch bleef ik het opvallend vinden dat de meeste Nederlanders wel The Blue Diamonds of Anneke Grönloh uit dezelfde tijd kennen en The Tielman Brothers niet.

Wat is het verhaal van The Tielman Brothers? Wat zijn hun wapenfeiten? Welke rol hebben ze gespeeld in de ontwikkeling van de Nederlandse popmuziek? Die vragen waren aanleiding om mij als schrijver en muzikliefhebber vol overgave te storten op het uitzoeken en vastleggen van hun geschiedenis. Ik geloof niet dat ik wist waar ik aan begon. Er lijkt op internet heel veel informatie over de band te zijn, maar al snel ontdekte ik dat die verhalen erg op elkaar lijken en dat bronnen of data vaak ontbreken. Het moet gezegd, de website met informatie van Piet Muys is daarop een uitzondering. Ik had het idee dat er meer moest zijn. Ik wilde met ooggetuigen spreken. Ook dat viel niet mee. Toen ik in 2012 begon, was van de broers alleen Reggy nog in leven en het lukte maar niet om met hem in contact te komen. Veel andere muzikanten uit die tijd waren overleden. Van de muzikanten die nog wel leefden, was een aantal (vrijwel) onbereikbaar of ze hadden niet zoveel trek om over het verleden te praten. Of allebei.

Ik ben, zoals gezegd, in een redelijk beschermd Nederlands gezin opgegroeid en behoor dus niet tot de cultuur van de Indo's of Molukkers. Dat maakt mij een buitenstaander die je niet zomaar vertrouwt. Ik begrijp dat. Want wat moet deze *belanda*, deze kaaskop met onze muziekgeschiedenis? Waarom wil hij allemaal dingen uit het verre verleden uitzoeken en oprakelen? Het antwoord is simpel: omdat ik oprecht geïnteresseerd ben in deze bijzondere periode in de muziekgeschiedenis. Bovendien is de historie van The Tielman Brothers nooit goed onderzocht en vastgelegd, terwijl ze daar gezien hun verdiensten alle recht op hebben. Ook omdat, en daar kwam ik pas gedurende mijn onderzoek achter, ze onderdeel zijn van onze gezamenlijke Nederlandse (muziek)geschiedenis. Daarmee wil ik Indische Nederlanders en Molukkers niet hun muzikale erfgoed afnemen. Integendeel, iedereen krijgt er juist iets bij. En misschien is mijn positie als buitenstaander juist een voordeel bij het schrijven van deze geschiedenis. Mij vallen bijzonderheden en eigenaardigheden op die ingewijden als heel gewoon ervaren.

Vaak wordt hun muziek Indorock genoemd. Dat woord zul je in dit boek niet vaak tegenkomen. 'Indorock bestaat helemaal niet, man', heeft Andy Tielman gezegd en daarmee ben ik het eens. De term suggereert een bepaald muziekgenre, zoals jazz, beat of hardrock. Indorock bestaat niet als genre. Het is een etiket dat pas jaren later is geplakt op een verzameling bands die heel verschillend klonken. Die bestonden uit Indo's, Molukkers, Surinamers, Nederlanders, met soms een Duitser of een Engelsman erbij. Geen van de muzikanten had toen ook maar een moment het gevoel dat ze Indorock speelden. Ze speelden gewoon rock-'n-roll. Punt. Daarom noem ik ze in het algemeen Nederlandse rock-'n-rollbands (of soms Indo-bands) en zeg daar met enige regelmaat bij dat die voornamelijk uit Indo's, Molukkers en Surinamers bestonden.

Uit heel veel bronnen heb ik geput om het verhaal van The Tielman Brothers te reconstrueren en hen in de ontwikkelingen van die tijd in Nederlands-Indië, Indonesië, Nederland en Duitsland te plaatsen. Veel boeken, kranten (ook Indische, dank aan Delpher), tijdschriften, artikelen op internet, geluidsopnamen, filmpjes op YouTube, rekeningen, contracten en materiaal uit het Nationaal Archief. De al genoemde ooggetuigen zijn belangrijk omdat zij met hun ervaringen uit de eerste hand van een schokkerige zwart-witfilm een levendige kleurenfilm maken. Daarbij wil ik speciaal Woody Brunings noemen als een soort kroongetuige. Hij heeft de broers Tielman en de band ook in die eerste tijd goed gekend, heeft als lid van The Crazy Rockers vergelijkbare ervaringen gehad, heeft een goed geheugen voor details en is volstrekt open over de mooie, slechte, geweldige, hilarische én nare gebeurtenissen uit het rauwe rock-'n-roll-leven. Hij leende mij zijn ogen om naar die tijd te kijken. Niet dat ik het er altijd mee eens was wat hij zag of dacht gezien te hebben. Andere bronnen gaven soms afwijkende informatie. Dan liet hij zich corrigeren (en dat is voor een voormalig schoolmeester heel wat). Vaak genoeg heeft hij mij geholpen bepaalde verhalen en gebeurtenissen te verifiëren door andere ingewijden te benaderen en te bevragen. Zo gingen deuren open waarachter waardevolle informatie lag die anders voor mij onbereikbaar zou zijn gebleven. Zoals de herinneringen van Robby Latuperisa die vanaf halverwege de jaren zestig jarenlang met de broers heeft samengespeeld.

Sinds eind jaren vijftig zijn er in de muziekgeschiedenis en de beleving van muziek lichtjaren verstreken. Alleen door je te verplaatsen in die tijd is te begrijpen wat die rock-'n-rollhelden losmaakten en waarom ze letterlijk en figuurlijk een gevoelige snaar raakten in het leven van jongeren. Dat is soms lastig. Als je je probeert voor te stellen hoe jongeren zich voelden in het Nederland van zestig jaar geleden, dan is het alsof je naar een

andere planeet wordt gezapt. Bedenk dan ook nog dat een aantal van die jongeren per schip net duizenden kilometers hebben gereisd naar een koud vaderland dat ze niet kenden, en hoepla, je zit weer een planeet verder. Juist daarom probeer ik The Tielman Brothers, de andere rock-'n-rollers en hun publiek uitdrukkelijk in hun tijd en hun omgeving te plaatsen. Hoe zagen Nederland en hun wereld er toen eigenlijk uit? Wat maakte het gezin Tielman in Indië/Indonesië mee? Hoe voelden ze zich toen ze in Nederland aankwamen? Niet om in nostalgie te zwelgen, maar om te begrijpen waarom ze deden wat ze deden. Om onze kijk op die fascinerende tijd te verrijken door met empathie en warmte terug te blikken. Buiten dat is het gewoon fantastisch om de verhalen te horen van de rare snuiters die onze rock-'n-rollers vaak waren. Soms krijg je er tranen van in je ogen, van het lachen of van de treurigheid.

De bronnen schieten tekort om hun geschiedenis tot in detail te schetsen. Toch denk ik dat door zorgvuldig informatie te sprokelen, verbanden te leggen en feiten te interpreteren het is gelukt een behoorlijk waarheidsgetrouwe reconstructie te maken van de rol van de Tielmannen in deze zeer interessante beginperiode van de Nederlandse popmuziek. In die reconstructie zitten soms gaten. Hier en daar kan een plank of balk scheef zitten. Sommige stukjes stucwerk zijn misschien minder mooi dan ze zouden moeten zijn. Toch laat het geheel in grote lijnen zien hoe het monumentale huis van de (Nederlands-)Indische rock-'n-roll er ongeveer heeft uitgezien. En hoe The Tielman Brothers daarvan zo ongeveer de architecten zijn geweest, die het ook nog eens voor een gedeelte zelf in elkaar getimmerd en gemetseld hebben.

Het zijn de bouwvakkers van de muziekgeschiedenis, de rock-'n-rollers in die tijd. Terwijl ze aan het metselen en timmeren zijn, zingen ze luidruchtig, vloeken ze hardgrondig en fluiten ze

argeloze meisjes na. Maar het zijn ook helden die elke dag opnieuw die wiebelende steiger in weer en wind met gevaar voor eigen leven beklimmen en goedsmoeds aan het bouwen slaan. Dit is het verhaal van die helden van toen.